

de AAMBINDER

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

**GEREFORMEERDE GEMEENTE
ARNHEM**

04 Het kerkelijk
jaar

08 Kerkbezoek
is gezond

06 Bijbellezen in een
digitale wereld

De stamboom van de Heere Jezus Christus

ds. C. Sonneveld, Poederoijen

Ooit kregen jongeren op een reformatorische basisschool de opdracht een stamboom te maken. Ze moesten de namen opschrijven van hun ouders, grootouders en zo terug naar het vijfde geslacht. De scholieren mochten hun ouders hierbij om hulp vragen. Menige vader en moeder zal tot diep in de nacht hebben zitten peinzen met een rimpel boven hun ogen. 'Wie was ook alweer de moeder van mijn opa?'

► Het boek des geslachts van JEZUS CHRISTUS, den Zoon van David, den Zoon van Abraham.

Mattheüs 1:1

Ook in Mattheüs 1 vinden we een stamboom. Ditmaal gaat het om het geslachtsregister van de Messias, van Hem Die de Zoon van God is, maar Die ook een menselijke natuur had en

Bij de voorpagina:

GEREFORMEERDE GEMEENTE ARNHEM

Van 1987 tot 1995 en van 2000 tot 2005 wordt de gemeente van Arnhem gediend door ds. R. Kattenberg. Als hij op 7 september 2002 zijn 25-jarig ambtsjubileum herdenkt en hem gevraagd wordt hoe hij in het kerkelijke leven staat, merkt

hij onder meer op: 'Ik heb in mijn predikantschap altijd gepoogd wat naar anderen te kijken. Je kunt in een kring gaan staan en alleen naar binnen kijken, maar je kunt ook, en dat doe ik liever, om je heen kijken. Maar dat is duidelijk minder geworden, het zicht hebben op elkaar en het samen, vanuit een verschillende optiek, staan voor de zaak van het Koninkrijk van God. (...) Dat 'brede blik aspect' heb ik onder andere van mijn opa van moeders kant. Die was ouderling in de Gereformeerde Gemeente van Kampen en voer als turfschipper op Drenthe. Was hij in dat veengebied, dan ging hij daar naar de kerk, gereformeerd of hervormd. 'Met de sacramentsopvatting van die dominee ben ik het niet eens', zei hij dan, 'maar onder het Woord was het goed'. Die brede blik is iets dat ik persoonlijk graag onderschrijf. Maar het laat onverlet de liefde voor mijn eigen kerkverband'.

zodoende ook voorouders. Laten we eens kijken naar de namen die in Zijn stamboom naar voren komen.

Trouw en oordeel

Het eerste wat ons opvalt, is dat de Heere Jezus wordt voorgesteld als 'de Zoon van David, de Zoon van Abraham'. Deze twee aartsvaders leefden respectievelijk 1000 en 2000 jaar eerder. Ze hadden grote en dierbare beloften ontvangen, beloften die in Christus hun vervulling vonden. De Heere toonde daarin trouw te zijn aan Zijn Woord als de Gods des verbonds, 'Die nooit laat varen het werk van Zijn handen'. Laat dat tot bemoediging mogen zijn in het huidige tijdsgewricht. Ook al is genade geen erfgoed, toch blijft het waar: 'God zal Zijn waarheid nimmer krenken, maar eeuwig Zijn verbond gedenken'.

Het tweede wat bij het lezen van deze namen onze aandacht vraagt, is dat ze zo heel verschillend zijn. Sommige namen zijn welbekend, zoals die van Abraham, Izak en Jakob. Andere namen zeggen ons niet zoveel; denk aan die van Aram, Aminadab en Naässon. En dan zijn er nog namen waarover een donkere schaduw ligt, zoals die van Juda, David en Manasse.

In de derde plaats, sommige namen zijn weggelaten. Een voorbeeld daarvan zijn de drie geslachten na koning Joram, de man van Athalia. Het is niet zonder reden dat Ahazia, Joas en Amasia worden overgeslagen. Het wijst op het oordeel over de zonden van Joram die zich verzwaagd had met het huis van Achab. Wat een ernstige waarschuwing ligt daarin voor ons. De Heere bezoekt de ongerechtigheid der vaders tot in het derde en vierde lid dergenen die Hem haten!

Zichtbaar en onzichtbaar

Ten vierde, het is opmerkelijk dat

ook enkele andere namen hier niet vermeld staan, bijvoorbeeld die van mensen die leefden tussen de dood van Rachab en de geboorte van Boaz. Toch zijn ook die namen bij God bekend. Waar het om gaat, is niet of wij een naam hebben onder de mensen, maar of onze naam geschreven staat in het boek des levens. In het rijk der natuur vind je zichtbare en onzichtbare sterren. In het rijk der genade is het niet anders. Er zijn naamlozen waar de Heere van afweet. Wij moeten onze naam voor God en de mensen verliezen en leren vluchten tot Hem van Wie Johannes gezegd heeft: 'Hij moet wassen en ik minder worden!'

Ten vijfde, in het geslachtsregister van Jezus Christus worden ook namen van vrouwen gevonden. Hoewel dat in de dagen van Mattheüs erg ongebruikelijk was, staan hier namen zoals die van Tamar, Rachab, Ruth en Bathseba. De boodschap is duidelijk: ook vrouwen kunnen zalig worden door Christus en dienstbaar zijn in Zijn Koninkrijk. In Christus is 'geen man en vrouw' (Gal. 3:28).

In de zesde plaats, drie van de genoemde namen betreffen niet-Joden. Tamar en Rachab behoorden tot de Kanaänieten, terwijl Ruth een Moabitische was. Daarom schrijft de kanttekenaar dat zelfs heidenen zullen delen in de vruchten van Christus' geboorte. Een moedgenvend woord voor heidenen zoals wij, maar ook voor het werk van zending en evangelisatie.

In de laatste plaats, drie vrouwen en twee mannen zijn getekend door een bijzondere schandvlek: Tamar, Juda, Rachab, David en Bathseba. Hun zonden vormen een zwarte bladzijde in hun levensboek. 'Het boek des geslachts van Jezus Christus' laat ons blikken in de diepten van zonde en schuld. Is het niet onbevattelijk dat Christus uit zulke voorouders wilde geboren worden?

Eerste en tweede Adam

Lezer, hebt u uw eigen naam al gevonden in dit geslachtsregister? Als wij belangrijke voorouders hebben, laten wij dat op gepaste momenten graag horen. Als er daarentegen dubieuze figuren rondlopen in ons voorgeslacht, zwijgen we daar maar liever over. In de stamboom van Christus worden bedenkelijke namen echter openlijk vermeld. Wat een reden tot verootmoediging!

Er was eens een man die hard werkte aan zijn stamboom. Hij gebruikte al zijn vrije tijd en zelfs de zondagavond daarvoor. Arme man! Hij was pas bij de middeleeuwen gekomen toen hij stierf. Nooit kwam hij bij de wortel uit: ons aller voorvader Adam, die zich van God afkeerde in het paradijs!

Zijn wij daar ooit uitgekomen?

Wat een voorrecht is het als we door de ontdekkende bediening van de Heilige Geest leren wenen over onze afkomst. Dan zijn we niet alleen kinderen van Adam, dan worden we Adam zelf. Dan vinden we Joram, Rachab, Manasse en Bathseba in ons eigen hart.

*'t Is niet alleen dit kwaad, dat roept om straf;
Neen, 'k ben in
ongerechtigheid geboren.
Mijn zonde maakt mij 't
voorwerp van Uw toren
Reeds van het uur van mijn
ontvang'nis af.*

Wat een wonder dat de tweede Adam vlees en bloed heeft aangenomen uit zulke diepgevallenen, onheilige schepselen! Hij, de Vriend van zondaren en tollenaars, werd een lid van het menselijk geslacht dat verzonken ligt in schaamte en schande! Mocht de Heere ons iets doen zien van onze peilloze schuld maar ook van Zijn onpeilbare liefde. Alleen dan wordt het waarlijk Kerstfeest in ons leven! ♦

Uit:
**DE GENEZING VAN DE
BLINDE BARTIMEÛS**
Theodorus van der Groe
(uitg. Den Hertog, Houten, 2020).

ZEVEN LEERREDENEN
over LUKAS 18:35-43

Zevende tekst uit Lukas 18:35-43

Vers 42: 'En Jezus zeide tot hem: Word ziende; uw geloof heeft u behouden.'

Vers 43: 'En terstond werd hij ziende, en volgde Hem, God verheerlijkende. En al het volk dat ziende, gaf Gode lof.'

Ten slotte, laten we uit dit woord van Christus tot de blinde ook leren dat niemand ons van onze geestelijke en rampzalige blindheid der ziel, waarin wij door de zonde zijn gevallen, kan verlossen, dan alleen de Heere Jezus. Daarom roept David het uit: 'De HEERE opent de ogen der blinden' (Ps. 146:8). Hij is hier onze enige Geneesheer, Die van de Vader gegeven is tot een Licht der heidenen, om te openen de blinde ogen (Jes. 42:6 en 7). Van onze aardse blindheid kunnen wij nog weleens door aardse medicijnmeesters worden genezen, maar van onze geestelijke zielsblindheid kan niemand ons genezen dan Christus alleen. Geen woord, geen leraar, geen gezag of wijsheid, geen deskundigheid, geen moeizame leefregels, ja, geen engel uit de hemel (al verslaat hij 185.000 Assyriërs in één ►

*De genezing van
de blinde Bartimeüs*

nacht) kan hier iets voor ons doen, indien de Heere Jezus niet Zelf tot ons zegt: word ziende!

Och, of alle arme, blinde zondaren dat eens recht geloofden! We moeten daarom hier alléén tot Christus gaan en geheel afzien van eigen hulp en hulp van schepselen en Hem smeken dat Hij ons ziende wil maken. O, degenen die deze weg niet inslaan met hun ganse hart, die kunnen ook niet genezen of behouden worden, maar moeten voorzeker in hun blindheid sterven en voor eeuwig rampzalig omkomen en vergaan!

Maar, onze Zaligmaker deed nog meer dan slechts dit enkel bevelwoord te spreken. Hij prees daarbij ook het geloof van de blinde, zeggende: 'Uw geloof heeft u behouden'. Het geloof van de blinde bestond hierin, dat hij de Heere Jezus hield en erkende voor die grote Heere en Christus, Die uit David is geboren en Die almachtig is om door een wonderwerk zijn ogen te openen. Die ook vol barmhartigheid en ontferming is en dat hij tot die Heere Jezus, als die grote Heere en Christus de toevlucht nam, Hem om Zijn almachtige hulp en ontferming aanriep, op Hem alleen al zijn vertrouwen stelde en alle andere hulp geheel liet varen.

Zie, dit was zijn geloof, dat hij geenszins uit zichzelf had, maar dat in hem gewerkt was door de kracht van de Heilige Geest. Met dat geloof riep hij Hem aan en bad hij Hem dat hij ziende mocht worden. En dit roepen en bidden was voorzeker niet tevergeefs, want de Zaligmaker eigent hier aan dit geloof zijn behoudenis toe, zeggende: 'Uw geloof heeft u behouden'. Dat is: uw geloof heeft u genezen, uw geloof maakte u ziende, enz.

Doch niemand vatte dit verkeerd op, alsof het geloof van de blinde hem, als een krachtig werkende oorzaak, genas van zijn blindheid, nee, Christus Zelf genas hem daarvan en Hij alleen, door Zijn genade en Goddelijke kracht! ♦

► wordt vervolgd

De tekstkeuze en het kerkelijk jaar

ds. G.J. van Aalst, Nieuw-Beijerland

'Hoe kom ik aan een tekst?' Dat is de verzuchting van menige dienaar van het Woord, of van een ouderling die een preek moet lezen. Want dat zoeken naar een tekst is iets wat óf vanzelf gaat, óf helemaal niet gaat.

Er is een Bijbel vol teksten, toch kan het gebeuren dat er geen preektekst is. Soms heb je wel een tekst, maar nog geen preek. Die zoektocht vraagt om stille afzondering, trouw Schriftonderzoek en veel gebed. Gebed, ook van de gemeente, om hierin Gods wil en leiding te mogen verstaan: 'Wat wilt U dat ik spreken zal?'. Het gaat dus niet om wat ik wil, niet om wat de gemeente graag wil horen, maar om Góds wil. Dat kan een worsteling op zich zijn. We moeten maar voortdurend afgebracht worden van dat subjectieve, van dat: 'ik en de mensen'. Opdat we werkelijk alleen overhouden: 'alzo zegt de HEERE...'. Want het Woord Gods is niet náár de mens (Gal. 1:11). Vertrösten en vermanen is in het Grieks één woord. Die twee werkwoorden gaan altijd samen. Het probleem is dat we het eerste liever hebben dan het tweede. Het subjectieve bij de tekstkeuze kan verhinderen dat het Woord Gods levend en krachtig is, scherp snijder dan enig tweesnijdend zwaard. Daarom vraagt het subjectieve om correctie. Voor die correctie is een trouwe en goed voorbereide catechismusprediking een nuttig hulpmiddel. Een ander middel tot correctie is het zorgvuldig volgen van

het kerkelijk jaar, zonder dat dit als een dwangbuis ervaren wordt.

Kerkelijk jaar

Het kerkelijk jaar begint met de vier rustdagen vóór de Kerst, de zogenaamde adventszondagen. Dit jaar valt de eerste adventszondag op zondag 30 november. Dan begint een nieuwe periode in de verkondiging van Gods Woord. Het kerkelijk jaar is nuttig voor de orde van de dienst des Woords, die zich concentreert rond de heilsfeiten.

Op zondag 30 november beginnen we met het heen leven naar de herdenking van de geboorte van de Zaligmaker, het heilsfeit van Bethlehem. Vier rustdagen mogen we uitzien en verwachten. Vervolgens zijn er zeven rustdagen voorafgaande aan Goede Vrijdag, de zogenaamde lijdenszondagen. Na Goede Vrijdag en Pasen volgt de aanvaarding door de hemel van 'Het is volbracht'. Vervolgens kennen we de tijd van veertig dagen tussen de opstanding en de Hemelvaart. Daarna komen tien dagen tot de uitstorting van de Heilige Geest. En ten slotte is er de doorwerking van dit hoogtepunt van de heilsfeiten onder Jood en heiden. Dat is hoorbaar in de Handelingen der Apostelen en in de Brieven. Dat is bij elkaar ongeveer

een half kalenderjaar. Daarin laten we ons bij onze tekstkeuze leiden door de heilsfeiten.

Tekstkeuze

De tekstkeuze is de vrijheid van de dienaar des Woords, mét natuurlijk zijn kerkenraad als eindverantwoordelijke voor wat de gemeente wordt voorgehouden. Daaraan mag de preeklezende ouderling ook dienstbaar zijn. De orde waarmee de gemeente onderwezen wordt, beginnen we op de eerste adventszondag meestal niet in Lukas 1, maar in het Oude Testament. Zo beginnen we de lijdenszondagen ook niet op Golgotha, maar ook in het Oude Testament. Want het Oude Testament moet onze aandacht hebben.

Wanneer de apostel aan het einde van zijn ambtelijk leven mag belijden 'al de raad Gods' te hebben gepredikt (Hand. 20:27), zegt hij dat als geïnspireerde dienaar van Jezus Christus. Een ambtsdrager zal dat van zichzelf niet zo gemakkelijk zeggen, hoewel het zeker zijn innerlijke begeerte zal zijn om 'niets achter te houden' (Hand. 20:20).

Dit prediken van 'al de raad Gods' heeft heel direct te maken met onze

Het ware geloof is immers als een bij die nooit genoeg honing krijgt.

tekstkeuze. Die is al gauw subjectief, maar door het volgen van het kerkelijk jaar wordt dit subjectieve gecorrigeerd. Dat hebben we nodig als ambtsdragers, want we moeten beleven en belijden: wij kennen ten dele en wij profeteren ten dele (1 Kor. 13:9). Wanneer we van harte overtuigd zijn van het belang van 'ál de Schrift is van God ingegeven en is nuttig...' (2 Tim. 3:16), dan zullen we ook overtuigd zijn van het belang van correctie.

Onderscheiden

De Heilige Geest werkt altijd door de beloftewoorden Gods, die alleen in Christus Jezus 'ja en amen' zijn, Gode tot heerlijkheid. Onze voorkeursteksten en lievelingsteksten, die in het verleden ons zo konden aanspreken, verliezen hun oorspronkelijke kracht als het vanbinnen stilstaand water blijft. 'Het kan van Jezus zijn, maar het

is Jezus niet', zei Gods oude volk dan. Dit blijkt zo waar!

Zo komen we van de tekstkeuze bij het kerkelijk jaar, waarin de Bron van Troost en Licht centraal staat, in de gangen van Zijn vernedering en verhoging, in de belofte en de vervulling. Een aanvankelijke vervulling is nog niet de volkomen vervulling. De heenwijzing in het Oude Testament naar het komende Lam bij de Paschamaaltijd is troostrijk, maar het horen van 'Zie het Lam Gods' (Joh. 1:29) uit de mond van de Doper is rijker. 'Komt en ziet' (Joh. 1:40) uit Jezus' eigen mond is onvergetelijk, maar de wijze waarop dit Lam de zonde der wereld wegneemt, gaat verder. Het aanliggen aan de borst van Jezus aan de Avondmaalsdis (Joh. 13:25) geeft enige rust, maar dat daarna het van verre staan bij het kruis volgt (Luk. 23:49), is vaak zo onbegrepen. Het belijden van 'Gij zijt de Christus' (Matth. 16:16) is zalig, maar dat de Naam 'Christus' ook de Hogepriester inhoudt Die Zichzelf offert, dat wordt pas later in een stervensweg verstaan. Delen in de lieflijke zorg van de Herder is niet hetzelfde als het verstaan van waaróm het noodzakelijk is dat deze Herder Zijn leven stelt voor Zijn schapen. Dat ligt onderscheiden. Bidden met de voorgesproken woorden van de hoogste Profeet in Lukas 11:1 is een mijlpaal, maar wat zou de tussentredende Hogepriester bedoelen met 'Tot nog toe hebt gij niet gebeden in Mijn Naam'? (Joh. 16:24). Deze dingen leert ons het kerkelijk jaar. Met onze voorkeursteksten blijven we bij wat we 'hebben', maar de rijkdom van de voortschrijdende Godsopenbaring leert ons meer, en leidt ons verder. Het ware geloof is immers als een bij die nooit genoeg honing krijgt. 'Hoe zoet zijn mij Uw redenen geweest. Geen honing kon het gehemelte beter smaken'. Dat is honing uit de niet te ledigen volheid van de hele(!) Heilige Schrift. Vandaar de heilzame correctie door middel van het kerkelijk jaar. ♦

► De eerste adventszondag valt dit jaar op 30 november.

Vernieuwing en verandering

W. Fieret, Leerdam

‘Ik zou wel met een bord op mijn rug willen rondlopen met het woord ‘Help’. Ik weet echt niet meer hoe jongeren denken. Ze kijken heel anders tegen dingen aan dan ik en mijn leeftijdsgenoten’.

Deze ongeveer 45-jarige vader ervoer een grote kloof. Hij vroeg zich af of hij zijn kinderen nog wel kon bereiken.

Er zijn veel ouders die een dergelijke hulpvraag hebben. In vijf artikelen besteden we aandacht aan de achtergronden van dat ‘heel anders tegen dingen aankijken’. Het beoogde doel is om enerzijds ‘opvoed-moede’ ouders te helpen, en anderzijds ‘murw-gewaarschuwde’ jongeren bewust te maken wat het betekent dat ze in deze samenleving opgroeien.

Veranderingen niet uniek

Veranderingen zijn er van alle tijden. De ene vernieuwing is wel ingrijpender dan de andere. Hoe ingrijpender en meer omvattend de veranderingen zijn, hoe meer dat van mensen vraagt die ermee te maken hebben. Het is interessant wat

de bekende historicus Johan Huizinga (1872-1945) daarover schreef. Hij kwam tot de belangrijke conclusie dat in het verleden na veranderingen het christendom als belangrijk fundament gebleven was. Dit betekende dat de invloed van de veranderingen beperkt bleef. Aan de overtuiging van het bestaan van God en van Zijn Woord, werd niet of nauwelijks getornd. Bijbellezen hoorde na de komst van de Reformatie voor het overgrote deel van de bevolking net zo bij het dagelijkse leven als eten en drinken. Die vanzelfsprekendheid was ook van betekenis voor de vorming van jongeren.

Ingrijpende veranderingen

Laten we nu eens kijken naar de veranderingen in onze tijd. Die zijn onvergelijkbaar met die uit het verleden. De uitvinding van de boekdrukkunst en later de industriële revolutie hadden invloed op bepaalde aspecten van het leven. Dat is in onze tijd totaal anders. De veranderingen gaan namelijk niet over een nieuwe techniek of zoiets, maar over een andere manier van beleven. Er zijn tientallen boeken en artikelen verschenen, waarin dat beschreven wordt. Een paar titels: “Een tijd van onbehagen”, “De gezagscrisis”,

“Eenzaamheid”, “Vloeibare waarden”, “Ego”. Door die veranderingen is een nieuwe geseculariseerde werkelijkheid ontstaan, die versterkt wordt door de niet meer weg te denken digitale wereld.

Alles wat mensen zien en horen, doet iets met hun hersenen. Professor Margriet Sitskoorn, neuropsycholoog te Tilburg, brengt dat in haar boeken en tijdens lezingen naar voren.

We leven in een tijd waarin iedereen overspoeld wordt door informatie, en dus voortdurend geprikkeld wordt. Al die prikkels ‘komen binnen’. Het is dus van belang dat we ons bewust zijn van de vraag wat we in ons brein toelaten. Haar boodschap is dat we niet kritiekloos mogen zijn. Als je je zonder meer blootstelt aan al die prikkels, geef je als het ware de ontwikkeling van jezelf uit handen. Anders gezegd: dan ontwikkel je jezelf niet, maar je wordt ontwikkeld door invloeden van buitenaf, aldus Sitskoorn.

Bijbeltje van oma en opa

Een van de belangrijke onderdelen in de opvoeding is het lezen van de Bijbel. Ieder ouderpaar onder ons is daarvan overtuigd. Veel kinderen hebben al op jonge leeftijd een bijbeltje gekregen. Soms geven oma en opa dat op de zesde verjaardag al. ‘Je bent nu zes jaar, je gaat leren lezen. Hier heb je het beste Boek dat er is. Lees er maar trouw in’. Vaak schrijven ze er nog een toepasselijke tekst bij.

De vraag is hoe jongeren tien jaar later met dat cadeau omgaan.

De Bijbel is er nog, de tekst staat er nog in, maar wordt er nog wel in gelezen?

Lezen in Gods onfeilbare Woord is van groot belang. Onfeilbaar: dat woord is tegenwoordig niet populair. Is er iets in deze wereld met zoveel kennis en opvattingen onfeilbaar? Mag je als kinderloos echtpaar gebruikmaken van bijvoorbeeld in-vitro-fertilisatie-techniek? Alles is in de ogen van velen relatief. En zou dan een eeuwenoud Boek de absolute waarheid bevatten?

We zullen in dit verband volgende week iets lezen over de strijd die John Bunyan beschreef. ♦

► wordt vervolgd

► Een van de belangrijke onderdelen in de opvoeding is het lezen van de Bijbel.

1. Belangrijk in de praktijk
2. Goede opvatting van de Bijbel
3. **Centrale plaats van Christus**
4. Wezen en bediening
5. Betekenis van de Heilige Doop

Centrale plaats van Christus

ds. G.W.S. Mulder, Ridderkerk

De jongere bij de doopdienst heeft nog een vraag: Er zijn hier ouders en er wordt straks een kindje binnen gebracht. Nu wordt het doopformulier gelezen. Dit heeft natuurlijk betrekking op het kindje dat gedoopt wordt. Maar er wordt ook veel uitgelegd wat niet direct over de ouders en het kindje gaat. Waarom is dat?

Teken van Christus' bloed

In de Heilige Doop gaat het om de betekenis van het water. Dat is teken van het bloed van Christus. Zoals water ons wast van vuilheid, zo reinigt het bloed van Christus van alle zonden. Dit wijst het formulier aan. Maar reiniging van de zonde is niet los verkrijgbaar. Want direct na deze korte uitleg van het doopteken wordt de reden van dit alles aangewezen. De doopbediening is vanwege Gods verbond.

In het verbond is - zoals we de vorige keer zagen - de verhouding tussen God en de mens vastgelegd. Maar de doop betekent toch vergeving van zonden? Inderdaad: dat gaat juist over de verhouding tussen God en de mens. De doop en het verbond hebben dus alles met elkaar te maken.

Nu zijn we benieuwd, want hoe gaat het doopformulier het verbond uitlegen? De eenvoudige doophandeling wordt met een heel korte zin ondersteund: 'Ik doop u in de Naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes'. Zo wordt in het formulier het werk van de Heere samengevat.

De Vader betuigt en verzegelt dat Hij een eeuwig verbond der genade met ons opricht. De Zoon verzegelt dat Hij ons wast in Zijn bloed van al onze zonden. De Heilige Geest verzekert ons dat Hij in ons wonen wil.

Eeuwig verbond

Valt het u op dat het formulier bij het verbond der genade het woord 'eeuwig' gebruikt? De Doop is hier en nu. De doopdienst is bekendgemaakt, zodat de gemeente en vele belangstellenden nu naar de kerk zijn gekomen. Maar dit verbond is eeuwig. Dat wil zeggen: zonder begin en zonder einde.

De uitdrukking 'eeuwig verbond' is Bijbels. We vinden haar in het slot van Ezechiël 16: 'En Ik zal met u een eeuwig verbond oprichten' (Ezech. 16:60) Vergelijkbare gedachten vinden we in Jeremia 31:31-33. Lees en onderzoek deze woorden eens in hun verband. Het verbond wees het volk Israël op zijn voorrechten en plichten. Wat het volk betreft, was het verbond tijdelijk. Want door ontrouw had het volk het verbond in principe verbroken. Maar de profeten Jesaja

en Ezechiël verkondigen dat Gods verbond verder reikt. Dit verbond blijkt in wezen een eeuwig verbond. Het verzoent mensen met God en het leidt tot het eeuwige leven. De werking van het verbond is levensvernieuwend en onwederstandelijk.

Uitverkiezing

Hoe verborgen de eeuwigheid voor ons ook is, de Heere maakt er ons het nodige van bekend. Lees bijvoorbeeld Efeze 1. Daar blijkt dat dit alles in nauw verband staat met de uitverkiezing. Gods eeuwige heil betreft de uitverkozenen. Ook blijkt hier dat Christus een centrale plaats heeft. De uitverkiezing is in Hem. Alle zegeningen die hieruit voortvloeien, zijn ook in Hem. In dit hoofdstuk wordt het woord 'verbond' niet genoemd. Wel valt bijzonder licht op de beschrijving van de verhouding van God en mens. En dat deze is in Christus.

Middelaar en Hoofd

Daar zitten de doopouders. Straks wordt hun kindje binnengebracht. De gemeente luistert naar het doopformulier. De nadruk valt allereerst op wat God in Christus heeft gedaan. In het verbond gaat het om de belofte. En dan allereerst over de beloften die de Vader en de Zoon aan elkaar hebben gedaan. Lees Psalm 89, vergelijk Psalm 2:8 en 40:8. Gods welbehagen moet worden volvoerd. Daarom is Christus Middelaar. Hij vertegenwoordigt al de Zijnen in eigen Persoon. Dat blijkt bijvoorbeeld uit Romeinen 5. Daarom wordt Hij in het Nieuwe Testament meermaals 'Hoofd' genoemd. Jesaja duidt Hem zelfs persoonlijk aan als 'Verbond' (Jes. 42:6 en Jes. 49:8). Zo voldeed Christus aan Gods recht. Zo droeg Hij Gods toorn over de zonde. In Hem zijn alle beloften vast (2 Kor. 1:20).

Kijk: het doopwater wordt op het voorhoofd gesprengd. Het ziet op Christus' bloed dat reinigt van alle zonde. Hoor: de Naam van de drie-enige God wordt uitgesproken. Het is Gods eeuwige belofte dat al de Zijnen om Jezus' wil de zaligheid zullen ontvangen. Zalig om hieraan door het geloof deel te mogen hebben.

Hebt u zo weleens mogen zien op de bediening van de Heilige Doop? ♦

► wordt vervolgd

Kerkbezoek is gezond

Kerkgang is belangrijk om geestelijk ontdekt, onderwezen en gevoed te worden. Maar er is meer. Wetenschappers in Amerika hebben vastgesteld dat wekelijks kerkbezoek bijdraagt aan de mentale gezondheid.

W.B. Kranendonk, Amersfoort

Ruim een halve eeuw geleden publiceerde de hervormde theoloog A.A. van Ruler een boekje met de titel "Waarom zou ik naar de kerk gaan?" Hij noemde daarin 22 redenen om met een vaste regelmaat kerkdiensten te bezoeken. Een belangrijk argument is volgens hem om daar de prediking van het Woord van God te horen en onderwezen te worden vanuit de Bijbel. Maar daarnaast wijst hij onder andere ook op de plicht van de gemeente om de Heere te loven en te prijzen. 'We gaan naar de kerk om rust te vinden, gesticht te worden en weer op adem te komen', aldus de in 1970 overleden Utrechtse hoogleraar theologie. Ook zegt hij dat geregelde kerkgang een 'goede traditie is die op zichzelf al een boodschap inhoudt voor anderen: Kom ga met ons en doe als wij'.

Gods werkplaats

Dat kerkgang wezenlijk is, blijkt duidelijk uit het antwoord op vraag 103 van de Heidelbergse Catechismus. Daarin wordt gezegd dat we - vooral op de zondag - naarstig naar de gemeente van God komen om daar 'Gods Woord te horen, de sacramenten te gebruiken en de armen christelijke handreiking te doen'. Of zoals de Engelse puritein Thomas Watson schrijft: 'Wie Gods werk wil leren kennen en

aanschouwen, moet geregeld naar Zijn werkplaats komen'.

Watsons tijdgenoot John Owen schrijft bij de uitleg van de tekst 'En laten wij onze onderlinge bijeenkomsten niet nalaten' (Hebr. 10:25a) dat de samenkomsten van de gelovigen de enige manier zijn 'waarop de kerk, als kerk, haar onderwerping aan het gezag van Christus betuigt bij de uitvoering van al die plichten van heilige

eredienst waardoor God verheerlijkt wordt'. Naar de kerk gaan betekent volgens Owen: de heerschappij van Christus erkennen en bereid zijn je daaraan te onderwerpen.

Hoger welzijn

Naast deze redenen - het zijn de belangrijkste - is er volgens Amerikaanse onderzoekers nog een: kerkgang bevordert het mentale en fysieke welzijn van mensen. Begin deze maand verscheen een klein boekje van de Amerikaanse auteur van apologetische boeken Rebecca McLaughlin, waarin ze stelt dat geregelde kerkgang goed is voor je gezondheid. Daarbij grijpt ze terug op een groot onderzoek door prof. dr. Tyler J. VanderWeele van de gerenommeerde Harvard University. Tien jaar lang deed hij onderzoek naar het verband tussen kerkbezoek en gezondheid bij medisch personeel.

De uitkomsten zijn opvallend: mensen die regelmatig kerkdiensten bijwonen hebben 29 procent minder kans depressief te worden dan zij die dat niet doen; ongeveer 50 procent minder kans om in een echtscheiding terecht te komen en vijf keer minder kans op het plegen van suïcide. Ook ontdekte VanderWeele dat kerkbezoek kinderen beschermt tegen de 'grote drie gevaren van de adolescentie': depressie, onnodig gebruik van verslavende middelen

► 'We gaan naar de kerk om rust te vinden, gesticht te worden en weer op adem te komen'.

en seksuele uitpattingen.

McLaughlin schrijft in haar recent verschenen boek dat de onderzoeksresultaten van VanderWeele ondersteund worden door diverse onderzoeken. 'Het is daarom een vaststaand feit dat het een grote bijdrage is aan je geestelijke en lichamelijke gezondheid als je geregeld naar de kerk gaat. Jammer dat veel medici en hulpverleners dit niet voorschrijven. Het is namelijk de goedkoopste pil, die vaak direct om de hoek verkrijgbaar is, maar die je wel met een vaste regelmaat moet innemen. Anders werkt die niet'.

Zorgelijke ontwikkeling

VanderWeele, die presbyteriaans is opgevoed maar overgegaan is tot het rooms-katholicisme, heeft in 2016 bij de presentatie van zijn eerste onderzoek iets vergelijkbaars gezegd. Maar hij voegde er toen aan toe dat niet alleen medici, maar ook kerkgangers - 'zeg maar de patiënten' - zelf steeds minder geloven in de 'heilzame werking' van geregeld kerkbezoek. 'Als men zich maar even wat minder fit voelt, blijft men thuis. Terwijl je juist dan naar de kerk moet gaan. Want daar kun je een geestelijke vitaminestoot krijgen die goed is voor lichaam en geest'.

Volgens VanderWeele is het daarom een zorgelijke ontwikkeling dat mensen na de coronapandemie veel minder vaak naar de kerk gaan. Uit cijfers blijkt dat in de Verenigde Staten het kerkbezoek met 6 procent is gedaald. Volgens een enquête, uitgevoerd in 2023 door het Nederlands Dagblad, kampen drie op de vijf kerken in Nederland met een terugloop van het aantal kerkbezoekers. Voor een deel gaat het om echte weglopers, voor een ander deel om thuisblijvers die de kerkdienst vanaf het scherm meemaken. VanderWeele noemt het volgen van een dienst via internet 'een surrogaat, want kerkgang is niet alleen prediking, sacramentsbediening en lofprijzing, maar ook onderlinge ontmoeting. Die is ook essentieel. We belijden immers de gemeenschap der heiligen. Die krijgt onder andere vorm door samen, met elkaar in de kerk te zitten luisteren, samen te bidden en samen te zingen'. ♦

De vrijsteden

ds. C. Sonneveld, Poederloijen

**Verder sprak de HEERE tot Jozua, zeggende:
Geef voor ulieden de vrijsteden, waarvan Ik met
ulieden gesproken heb door den dienst van Mozes.**

Jozua 20:1-2

De Leviëten kregen geen eigen stamgebied in Kanaän, maar wel 48 steden om in te wonen.

De goddelijke instelling

Zes daarvan kregen de status van vrijstad: drie in het Over-Jordaanse (aangewezen door Mozes) en drie aan de westzijde (na de intocht aangewezen door Jozua). Op de achtergrond hiervan staat de praktijk van de bloedwraak, de eindeloze cirkel van vergelding tussen twee families die geconfronteerd werden met een moord of doodslag. De God van Israël zette paal en perk aan deze geweldsspiraal door de instelling van een overheid (Gen. 9:5-6) en van vrijsteden (Joz. 20:7-9).

De vrijstad was een heerlijk beeld van Christus, in Wie beschutting is tegen de toorn van God, de pijlen van de wet, een beschuldigend geweten en de influisteringen van de satan. Zoals de weg naar een vrijstad altijd goed werd onderhouden (Deut. 19:20), zo staat ook de weg tot Christus altijd open.

De bange vlucht

Een vrijstad kreeg pas waarde voor een doodslager. Een eenvoudig voorbeeld: iemand is aan het houthakken met een bijl. Plotseling vliegt het ijzer van de steel en wordt een ander dodelijk getroffen. Groot is nu zijn benauwdheid. Hij zal te maken krijgen met de bloedwreker, de naaste bloedverwant van het slachtoffer. Haastig gaat hij op weg naar de dichtstbijzijnde vrijstad (vers 3). Stilstand is er niet bij, want de bloedwreker zit hem al op de hielen. Gaat het zo ook niet wanneer een

zondaar zijn verlorenheid komt in te leven? Hij vindt benauwdheid en droefenis. Hij wordt blij met de vrijstad, hij let op de richtingwijzers langs de weg en hij ziet de stad soms al van verre. Maar hij moet in de stad zijn!

De genadige toelating

Als hij ten slotte aanklopt bij de poort, moet hij vertellen wat er gebeurd is. Hij heeft het niet expres gedaan en de oudsten van de stad geloven hem. Wat een wonder wanneer hij wordt toegelaten en een plaats krijgt in de vrijstad (vers 4-5). Maar wie zal de blijdschap kunnen uitspreken van hem die mag ingaan door de enge poort? Hij heeft geen enkele verontschuldiging en belijdt doodschuldig te zijn, net als de moordenaar aan het kruis. Uit genade wordt hij toegelaten. Hij is nu in de vrijstad, in Christus. En in Hem ligt alles. Is hij nu ook de last op zijn schouders kwijt? Nee, de bloedwreker staat voor de poort. Er moet nog méér gebeuren!

De gerechtelijke uitspraak

De dag breekt aan dat de doodslager wordt meegenomen naar de plaats des onheils (vers 6). Er wordt een rechtszitting gehouden in aanwezigheid van de gemeenschap. O wonder, hij wordt vrijgesproken en hij mag terug... Naar huis? Nee, weer naar de vrijstad. Daar moet hij blijven tot de dood van de hogepriester (Joz. 20:6b).

De betekenis is duidelijk: vrijheid is er alleen door de dood van Christus. Hier in beginsel en straks voor eeuwig. ♦

Het eerste gezinsleed

Namens de drie deputaatschappen, P.D. Qualm

Het eerste gezin op aarde. Een vader, een moeder en twee zonen. Toen hun eerste kindje werd geboren, hadden ze hoge verwachtingen van hem. Kaïn, van de HEERE verkregen. Zou hij de beloofde Messias zijn? O, wat hebben ze zich vergist. In plaats van de Redder van de mens werd hij de moordenaar van de mens, van zijn eigen broer Abel. Het eerste gezinsleed op aarde. Ouderverdriet.

‘Die goeie ouwe tijd. Tja, de jeugd van tegenwoordig...’. Misschien ontglipt u het weleens. Het zijn gezegdes die niet echt stimulerend zijn voor onze jongeren. Het is niet eerlijk de oorzaak van de verloederings van de samenleving vooral bij de jongeren neer te leggen. Het is ook nog eens niet waar. Vroeger was alles niet beter. Jaloezie en haat leidde al tot doodslag in het eerste gezin op aarde.

Beschikbaarheid van christelijke zorg

In de voorgaande artikelen is getracht met het schetsen van een enkele casus u mee te nemen hoe er hulp kan worden geboden, wanneer het zo anders loopt als u op uw huwelijksdag had voorgesteld. Het ging over identiteitsgebonden (jeugd) hulpverlening vanuit De Vluchtheuvel en KOC. Natuurlijk zijn er meer mogelijkheden om een beroep te doen op identiteitsgebonden hulpverlening. Zo zijn er ook vele particuliere instellingen onder ons. Gelukkig ook maar, want de zorgvraag is vaak hoger dan het zorgaanbod. Nog steeds worden hulpvragers geconfronteerd met lange wachtlijsten.

Ook moeten we erkennen dat niet voor elke zorgvraag identiteitsgebonden hulpverlening mogelijk is. Wanneer er sprake is van ernstige

verslavings-, hechtings- of psychiatrische problematiek kan het zijn dat u bent aangewezen op een niet christelijke hulpverlener. Uiteraard kunnen en mogen we dan niet de middelen weigeren. Maar probeer uit te leggen welke waarde u hecht aan uw christelijke normen en waarden. Veelal is er begrip.

Broeders/opvoeders hoeder

Er is veel leed achter de voordeur. Er kunnen veel zorgen zijn bij de ontwikkeling van uw kind(eren). Een voorrecht om dan een beroep te kunnen doen op een hulpverlener die uw levensovertuiging deelt, maar ook maar een voorbijganger is. Die een poosje meeloopt op de levensweg van u als opvoeder of van de jongere. Als een ‘hoeder’ wil zijn. ‘Ben ik mijns broeders hoeder?’ Daar ontbrak het aan zo kort na de zondeval. Was Kaïn maar een hoeder voor zijn broeder geweest. Dan was dat erge niet gebeurd. Maar onderschat niet hoe u een hoeder kunt zijn voor een opvoeder, voor een opvoeder die niet meer weet hoe het moet. Die denkt dat het alleen in zijn gezin niet lukt om ervoor te zorgen dat zoonlief voor de zondag thuis is en niet meer naar de kerk is te krijgen. Graag doe ik een oproep aan ouders om elkaar tot een hand en een voet te zijn.

Huwelijkstoerusting

In veel gemeentes wordt aandacht gegeven aan huwelijkstoerusting. Dat kan voor aanstaande echtparen, maar ook voor langer gehuwden wordt dit als verrijkend ervaren. Opvallend hoe tijdens deze avonden stellen zich kwetsbaar durven op te stellen. Mooi om te zien hoe daarbij een onderlinge band groeit. Nadien durft men de ander eerder in vertrouwen te nemen als het minder gaat in huwelijk of gezin. Onderlinge (h)erkenning kan dan al zoveel verlichting geven.

Opvoedgroepen

In andere gemeentes functioneren opvoedgroepen, door ouders die periodiek bij elkaar komen. Het kan weleens lijken alsof het in andere gezinnen allemaal vanzelf gaat, maar we hebben allemaal met dezelfde (weerbarstige) praktijk te maken. Er hoeft geen sprake te zijn van grote problemen in het gezin, maar juist het samen nadenken over alledaagse vragen zorgt voor herkenning en het ervaren van steun.

Een commissie naastenhulp kan veel betekenen voor overbelaste gezinnen. Een oppas, een potje koken, de strijk verzorgen. Ook op praktische wijze kan men elkaars lasten dragen. Er komt veel op onze gezinnen af. Is er nog tijd voor elkaar? Hebt u oog voor de ander?

Mok of scherf

Bij het geven van huwelijkstoerusting aan jonge stellen vroeg ik eens om de tweede avond een symbolisch voorwerp mee te nemen, iets wat herinnert aan het gezin van herkomst. Eén nam een koffiemok mee. Hij vertelde hoe gezellig het was als hij thuiskwam en met moeder een bakkie deed. Een ander nam een glasscherf mee. Ze kon er geen woorden aan geven... Welke herinneringen zullen uw kinderen later meenemen? ♦

► slot

Stichting De Vluchtheuvel,
tel. 0113-213098;
www.stichtingdevluchtheuvel.nl
Ds. G.H. Kerstencentrum (KOC),
tel. 0318-517310;
www.kocdiensten.nu

‘Ik kan niet anders’

A. Bel, Vlaardingen

De vader van volksschrijver L. Penning was in 1861 predikant geworden van de Christelijk Afgescheiden Gemeente in Landsmeer (Noord-Holland). In het begin van zijn ambtsbediening was er vijandschap bij de inwoners van het dorp, maar dat was na korte tijd anders geworden.

In het voorjaar van 1862 werd de gemeente opgeschrikt: dominee Penning ontving een beroep van de gemeente Bunde, een plaats in Oost-Friesland, in het toenmalige koninkrijk Hannover. Bunde, daar was hij geboren.

De gemeente Landsmeer had het traktement verhoogd van zeshonderd gulden naar achthonderd gulden. En in de beroepsbrief van Bunde stond een bedrag van vierhonderdvijftig gulden. ‘Het was een woestijn in financieel opzicht, en hier bloeide de oase’, schreef zoon Louwrens Penning in zijn boek met herinneringen.

Een hypotheek van zeventuizend gulden

Er kwam iemand op bezoek in de pastorie, een koopman die rijk met aardse middelen was bedeeld. Dat komt wel meer voor. Hij was ook iemand die met een blijmoedig hart kon geven. Dat komt minder voor. ‘Dominee’, zei hij, ‘ik hoop van harte dat u hier blijft. Hebt u een bijzondere wens, zeg het dan, ik zal doen wat ik kan’.

‘U heeft een hypotheek op de kerk en de pastorie’, zei dominee Penning. ‘Haal een streep door uw vordering’. Dat was nogal wat! Het ging om een hypotheek van zeventuizend gulden, in die tijd een kapitaal.

De man dacht even na, en toen zei hij resoluut: ‘Dominee, dat zal ik doen, maar onder de voorwaarde dat u bedankt voor Bunde’.

Dominee Penning stond op. Die hypotheek woog hem zwaar op het hart. Hij legde de handen op de schouders van de koopman en zei met

een bewogen stem: ‘Laat mij er nu buiten! Hier ligt een schoon werk voor u te doen. U zult er nimmer berouw van hebben’.

En dominee Penning behaalde de overwinning: de koopman schold de hypotheek kwijt.

‘Maar nu hoop ik toch temeer dat u voor het beroep zult bedanken’, zei de koopman met grote nadruk.

Gevangenis

Maar de weg lag anders. Dominee Penning had er een zware strijd mee, maar het werd hem duidelijk dat hij naar Bunde moest vertrekken. De vooruitzichten waren niet rooskleurig. Een zeer laag traktement, en daarbij kwam dat er in het koninkrijk Hannover nog geen godsdienstvrijheid was. In Nederland waren de Afgescheidenen zwaar vervolgd.

Inkwartiering van soldaten, hoge boetes en gevangenisstraffen. Toen koning Willem II in 1840 aan de macht kwam, werd de vervolging van de Afgescheidenen minder. Maar ds. L.G.C. Ledeboer bijvoorbeeld heeft nog van 1843 tot 1845 in de gevangenis gezeten. Toen in 1848 de Grondwet van Thorbecke werd ingevoerd, betekende dat een definitief einde van de vervolging. In die wet was

godsdienstvrijheid vastgelegd.

Maar in het koninkrijk Hannover was die vrijheid er nog niet. Zou niet de kansel maar de gevangenis hem wachten? Zijn zoon schreef later: ‘Er schoot niets anders dan het Lutherwoord: Hier sta ik, ik kan niet anders. God helpe mij. Amen.’

Bewogen

De familie Penning vertrok in mei 1862. Louwrens was toen zeven jaar oud. Zestig jaar later schreef hij: ‘Wij zwalkten in een kleine roeiboot. De boot legde bij een turfschip aan, en wij kinderen klauterden er tegenop. Ik ging voorop, want ik was de oudste, en twee broers en een zusje volgden. Er waren in ’t geheel vijf kinderen. Moeder droeg de zuigeling. En vader en moeder met de zuigeling werden later met de roeiboot uit de pastorie gehaald.

Zo stond ik op het dek van het turfschip, dat ons naar verre, onbekende streken zou brengen. Mijn kinderhart was bewogen toen ik een blik wierp op het Noord-Hollandse dorp dat wij verlieten. De schipper hees de zeilen, en wij stevenden de Zuiderzee op. De schipper keek naar de lucht. ‘We krijgen een stevige bries’, zei hij. De zee stond onstuimig, er werden schuimkoppen gezien. Zo dreven wij daarheen, een onzekere toekomst tegemoet. En ik wierp een laatste, weemoedige blik in de richting van het dorp waarvan mijn kinderhart zo node scheidde’. ♦

► Het gezin Penning maakte een reis van zes dagen met een turfschip. Litho van J.C. Greive (1837-1891).

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

te Kampen,
ds. C. van Ruitenburch te Tholen;
te Katwijk aan Zee,
ds. M.T. Al-Chalabi te Hilversum;
te Zwolle,
ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

BEDANKT

voor Nieuwdorp,
ds. J.B. Huisman te Ede;
voor Nieuwerkerk (Zld),
ds. H.A. van Zetten te
Nieuw-Beijerland;
voor Nobleford (Alberta, Canada),
ds. J.R. Slingerland te Corsica (South
Dakota, VS).

VERSLAG VERGADERING CLASSIS KAMPEN 2 OKTOBER 2025

Namens de roepende kerk Emmeloord opent ds. A.J. de Waard de vergadering. Te memoreren zaken zijn:
ds. R. Kattenberg overleed op 2 mei 2025. Hij diende de gemeente van Lelystad van 1977 tot 1983 en van 2005 tot zijn emeritaat op 1 januari 2008. Daarna heeft hij nog ruim zeven jaar Lelystad gediend als hulppredikant. In Oudemirdum heeft diaken P. Pietersma zijn ambt neergelegd. Hij was sinds 2018 diaken.
Het moderamen bestaat uit:
ds. A. Schot, preses; ds. A. Verschuure en ds. De Waard, assessor-preses;
F.J. Verweij, eerste scriba;
A. Kroneman, tweede scriba;

H. van Dalssen, quaestor.
Er heeft een gesprek plaatsgevonden met een echtpaar uit een van de gemeenten over enkele vragen rond een eerdere appelzaak. Deze zaak is nu tot tevredenheid afgerond.
Er wordt een classicale vervolgbijeenkomst belegd over kerkelijke eenheid.
Ds. A. Schot en ds. A. Verschuure hopen een inleiding te houden over het Heilig Avondmaal.
Ouderling W. Visscher uit Genemuiden brengt verslag uit over zijn werkzaamheden rond de aangepaste catechisaties. Predikanten van de classis zullen met hem een gesprek hebben over de methode die hij voor een van de doelgroepen gebruikt, en daarvan verslag uitbrengen. Hij zal een blijk van waardering ontvangen voor zijn werk.
De begroting 2026 van de classicale evangelisatiecommissie (CEC) wordt ongewijzigd vastgesteld. Voor het eerstvolgende half jaar worden de classiskosten vastgesteld op € 0,50 per (doop)lid en voor het classicale evangelisatiewerk op € 2,75 per (doop)lid.
Een van de afgevaardigden vraagt of het wel verstandig is om het aantal docenten op de Theologische School te verminderen tot vier, dit met het oog op de vertegenwoordiging van de breedte van ons kerkverband daarin.
De preses antwoordt dat dit ook is behandeld op de Generale Synode. Het aantal van vier heeft een praktisch voordeel voor het rooster, zodat de lesdagen kunnen worden teruggebracht tot twee.

Een afgevaardigde vraagt of de vergaderstukken digitaal verzonden kunnen worden. De scriba geeft aan dat sommige classes dat inderdaad doen. Hij zal een voorstel doen voor de volgende vergadering.
Ouderling C. Boot, voorzitter van de kerkenraad van Lelystad, meldt dat hij op dit moment nog de enige ouderling in Lelystad is. In overleg met de consulente, ds. Verschuure, en na overleg met ds. P. Mulder is er bijstand gevraagd vanuit Kampen: een van de ouderlingen zal als adviseur de kerkenraadsvergadering bijwonen. Hopelijk kan het aantal ouderlingen een keer worden uitgebreid. Ouderling Boot vraagt gebed voor de gemeente Lelystad.
De volgende classisvergadering vindt plaats op 19 maart 2026. Roepende kerk is dan Genemuiden. Ouderling A. van der Knijff van Emmeloord spreekt het dankgebed uit. Hierna sluit de preses de vergadering.

F.J. Verweij, scriba

AANGEPASTE KERKDIENTST GENEMUIDEN

Op zaterdag 29 november (14.30 uur) wordt in de kerk van de Geref. Gemeente te Genemuiden een aangepaste dienst gehouden voor mensen met een verstandelijke beperking. Ds. A. Verschuure spreekt over 'Adventsklanken' (n.a.v. Jes. 9:5). Iedereen is welkom. Na de dienst is er gelegenheid voor ontmoeting.

Berichten

MEDITATIEBUNDEL DS. DE WIT

Graag vragen we uw aandacht voor het recent verschenen boek van onze predikant, ds. D. de Wit. Het betreft een bundel met 52 meditaties: "Bij Uw altaren". De meditaties, die wekelijks gelezen kunnen worden, volgen het kerkelijk jaar. Ze zijn geschikt

voor persoonlijk gebruik en kunnen ook goed dienen om voorgelezen te worden. De prijs van het boek is € 16,90. U kunt uw bestelling doen via het mailadres: scriba@gergemkesteren.nl Met de aanschaf van deze uitgave steunt u de nieuwbouw van onze kerk.

Kerkenraad Kesteren

VERKOPING

Middelburg - Op zaterdag 6 december (10.00-13.30 uur) houdt vrouwenvereniging Hadassa te Middelburg-Zuid een winterfair in de Zuiderkerk, Schoutstraat 1. De opbrengst is voor verschillende goede doelen.

ZANGAVOND

Hasselt - Grote kerk, zat 6 dec.,
19.30 uur, Genemuider mannenkoor

Harpe Davids, mannenkoor Con
Amore, Harm-Jan van der Sluis en Jan
Post, orgel (toegang vrij).

VOOR ALLE IN DIT NUMMER GENOEMDE
TOEKOMSTIGE DATA GELDT:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Kerkdiensten

ZONDAG 30 NOVEMBER 2025

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Aalburg** 9.30 en 18.30 uur ds. J.C. Kriekaart; **Aalst** 14.30 uur ds. C. Sonneveldt; **Alblasserdam** 9.30 en 16.30 uur ds. A. Schot; **Alphen aan den Rijn** 19.00 uur ds. B. Labee; **Amersfoort** 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; **Apeldoorn** 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; **Arnhem** 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; **Barendrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; **Barneveld-Centrum** (locatie: GG Barneveld-Zuid) 8.30 en 14.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 11.00 en 19.00 uur ds. J. van Laar; **Beekbergen** 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; **Bodegraven** 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.00 uur ds. W. Visscher; **Borssele** 9.30 en 18.00 uur ds. W. de Jong; **Boskoop** 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; **Brakel** 10.00 en 18.00 uur ds. B.J. van Boven; **Burgh-Haamstede** 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; **Capelle aan den IJssel-Middelwatering** 12.00 en 19.00 uur ds. H. van der Heiden; **Capelle aan den IJssel-West** 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **De Valk-Wekerom** 19.00 uur stud. W. van Ee; **Delft** 18.30 uur ds. P. Mulder; **Den Haag-Scheveningen** 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; **Den Helder** 19.00 uur ds. D. de Wit; **Deventer** 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 15.00 uur ds. A. Schreuder; **Dirksland** 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; **Dordrecht** 10.00 en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; **Elspeet** 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; **Emmeloord** 9.30 en 15.30 uur stud. W. van Ee; **Enkhuizen** 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; **Enschede** 15.00 uur ds. P.D. den Haan; **Enter** 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp en 15.00 uur ds. A.T. Huijser; **Genemuiden** 9.30 en 15.30 uur ds. A. Verschuure; **Goes** 14.00 uur stud. A.M.C. Westeneng en 18.00 uur ds. J.J. Tanis; **Gorinchem** 10.00 en 16.00 uur ds. K. Boeder; **Gouda** 18.30 uur ds. M. Joosse; **Goudswaard** 14.30 uur ds. W.A. Zondag; **'s-Gravenpolder** 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; **'s-Gravenzande** 19.00 uur ds. W.A. Zondag; **Groningen** 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. A.J. de Waard; **Hardinxveld-Giessendam** 9.30

en 18.00 uur ds. W.J. Karels; **Herkingen** 10.00 en 18.00 uur stud. H.R. Keurhorst; **Hilversum** 10.00 en 17.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Hoedekenskerke** 10.00 en 14.30 uur (H.D.) ds. G.J.N. Moens; **Hoofddorp** 18.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Hoogeveen** 19.00 uur (H.D.) ds. A.J. de Waard; **Houten** 19.00 uur ds. G.J. Baan; **Kampen** 9.30 uur (H.D.) ds. J. IJsselstein en 15.30 uur ds. G. van Manen; **Kamperland** 15.00 uur ds. M. Blok; **Kapelle-Biezeling** 10.00 en 17.30 uur stud. B.J. Meulmeester; **Katwijk aan Zee** 10.00 en 16.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Klaaswaal** 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Kootwijkerbroek** 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; **Kortgene** 16.00 uur ds. G. Hoogerland; **Krabbendijke** 18.00 uur ds. P.C. Vlot; **Krimpen aan den IJssel** 9.30 (H.D.) en 16.30 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Kruiningen** 9.30 uur ds. G. Hoogerland; **Leiderdorp** 10.00 en 16.00 uur ds. P. Mulder; **Lelystad** 14.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; **Lisse** 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. J. Kroon; **Marknesse** 19.00 uur ds. J. IJsselstein; **Meeuwen** 9.30 uur ds. H.J. Agteresch en 14.30 uur ds. E. Bakker; **Meliskerke** 9.30 en 14.30 uur ds. A.E. Brijder; **Melissant** 15.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Middelburg-Centrum** 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; **Middelburg-Zuid** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Boersma; **Middelharnis** 9.30 en 18.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; **Moerkapelle** 9.30 en 18.30 uur ds. H. Brons; **Naaldwijk** 9.30 uur ds. G. Clements en 18.30 uur ds. K. Boeder; **Nieuw-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; **Nieuwdorp** 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. W. Mouw; **Nieuwe-Tonge** 15.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Nieuwer Ter Aa** 15.15 uur ds. J. Beens; **Nieuwerkerk** 9.30 en 15.30 uur stud. L.J. van den Berge; **Nisse** 14.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Ooltgensplaat** 9.30 uur (H.D.) ds. J.J. Tanis; **Oostburg** 18.00 uur ds. A.E. Brijder; **Oosterend (Texel)** 10.00 en 16.00 uur stud. D. de Jong; **Oosterland** 10.00 en 14.30 uur ds. M.G. van Middendorp; **Oostkapelle** 9.30 en 16.00 uur ds. M. Karens; **Oostvoorne** 19.00 uur ds. A. Schot; **Oppe**

10.00 en 16.00 uur ds. D. de Wit; **Oud-Beijerland** 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; **Ouddorp** 14.30 uur stud. H.R. Keurhorst; **Oude-Tonge** 18.00 uur ds. M.H. Schot; **Oudemirdum** 14.30 uur ds. J. IJsselstein; **Poederloijen** 9.30 en 18.30 uur ds. C. Sonneveldt; **Poortugaal** 9.30 uur ds. G.J. van Aalst en 14.15 uur ds. J.M. Evers; **Poortvliet** 18.30 uur stud. L.J. van den Berge; **Puttershoek** 10.00 (H.D.) en 14.30 uur ds. G.J. Baan; **Rhenen** 18.00 uur ds. J.B. Huisman; **Ridderkerk** 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Ridderkerk-Slikkerveer** 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. M.H. Schot; **Rijssen-Noord** 9.30 en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; **Rijssen-West** 9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; **Rijssen-Zuid** 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; **Rilland-Bath** 9.30 uur (H.D.) ds. P.C. Vlot; **Rotterdam-Alexanderpolder** 10.00 en 16.00 uur ds. M.L. Dekker; **Rotterdam-Centrum** 15.00 uur ds. G.W.S. Mulder; **Rotterdam-IJsselmonde** 9.30 en 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Zuidwijk** 16.30 uur ds. G.J. Baan; **Scherpenzeel** 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J. Beens; **Sint Annaland** 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; **Sint Philipsland** 14.30 uur stud. B.J. Meulmeester; **Sliedrecht** 9.30 en 17.00 uur ds. R.T. Michielse; **Soest** 9.30 uur ds. J.B. Huisman en 19.00 uur ds. W. Harinck; **Spijkensisse** 10.00 en 15.00 uur stud. K.L. Blok; **Stolwijk** 10.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; **Terneuzen** 10.00 uur ds. C. Harinck en 14.30 uur ds. P.C. Vlot; **Terwolde-De Vecht** 9.30 en 14.30 uur ds. J. Janse; **Tholen** 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; **Tricht-Geldermalsen** 10.00 en 18.30 uur ds. W. Silfhout; **Uddel** 10.00 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Utrecht** 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; **Veen** 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; **Vlaardingen** 10.00 en 16.30 uur ds. J.M. Evers; **Vlissingen** 9.30 en 16.00 uur ds. C.J. Meeuse; **Waarde** 9.30 en 18.00 uur ds. L. van der Kuijl; **Wageningen** 15.30 uur ds. A.A. Brugge; **Werkendam** 13.00 en 19.00 uur ds. H.J. Agteresch; **Westkapelle** 18.30 uur ds. M. Karens; **Wierden-Aadorp** 15.00 uur

ds. S.W. Janse; **Wolphaartsdijk** 9.30 en 18.00 uur stud. A.M.C. Westeneng en 14.00 uur ds. S. Maljaars; **Yerseke** 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; **Zeist** 10.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; **Zwolle** 19.00 uur ds. A. Verschuure.

DINSDAG 2 DECEMBER 2025

Brakel 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; **Nijkerk** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Poortugaal** 19.30 uur (voor de zending) ds. J.M.D. de Heer; **Rotterdam-Centrum** 19.45 uur ds. M. Blok; **Urk** 19.30 uur ds. A.J. de Waard.

WOENSDAG 3 DECEMBER 2025

Aalst 19.30 uur ds. E.J. Boudewijn; **Barneveld-Zuid** 19.30 uur ds. J. van Laar; **Dordrecht** 19.45 uur ds. W.A. Zondag; **Gorinchem** 19.30 uur ds. L. van der Kuijl; **Hoogeveen** 19.30 uur ds. W. Mouw; **Kesteren** 19.30 uur ds. R.T. Michielse; **Klaaswaal** 19.30 uur ds. M.G. van Middendorp; **Mijdrecht** 19.30 uur ds. B.J. van Boven; **Nieuwe-Tonge** 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; **Nunspeet** 19.30 uur ds. A.

Schot; **Oud-Beijerland** 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; **Oude-Tonge** 19.30 uur ds. M. Karens; **Oudemirland** 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; **Poederloijen** 19.30 uur ds. C. Sonneveld; **Rijssen-Zuid** 19.30 uur ds. S.W. Janse; **Rotterdam-Alexanderpolder** 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Rotterdam-IJsselmonde** 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Sliedrecht** 19.30 uur (voor de zending) ds. S. Maljaars; **Soest** 19.30 uur ds. D. de Wit; **Stolwijk** 19.30 uur ds. C. Hogchem; **Veen** 19.30 uur ds. E. Bakker; **Veenendaal** 19.30 uur ds. B. Labee; **Westzaan** 19.30 uur ds. F. Mulder.

DONDERDAG 4 DECEMBER 2025

Bodegraven 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; **Genemuiden** 19.30 uur ds. A. Verschuure; **Kapelle-Biezeling** 14.30 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; **Krimpen aan den IJssel** 19.45 uur ds. J.J. Hoogerbrug; **Naaldwijk** 19.45 uur ds. M. Joosse; **Nunspeet** 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; **Ouddorp** 19.30 uur ds. E. Bakker; **Rijssen-Noord**

13.45 uur (huw.bev.) ds. A.T. Huijser; **Sprang-Capelle** 19.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; **Wageningen** 19.30 uur ds. A. Schot; **Zwolle** 19.30 uur ds. W. Visscher.

ZATERDAG 6 DECEMBER 2025

Dordrecht 10.30 uur (Dovendienst) ds. W. Harinck.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 30 NOVEMBER 2025

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2) 9.30 uur; **Amsterdam** (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (Bijbeluur) evang. M. Vos; **Breda** (Vriesdongen 1) 10.30 uur; **Emmen** (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. S.R. van Klinken; **Leeuwarden** (Achter de Hoven 2c) 9.30, 12.00 uur (Bijbeluur) en 16.00 uur evang. S. de Visser; **Rotterdam** (Gouwstraat 36b) 14.00 uur evang. M. Rozema; **Scheveningen** (Keizerstraat 177) 14.30 uur evang. M. van Velden; **Tilburg** (Offenbachstraat 105) 10.00 en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Helpt u Caroline lesgeven?

Juf worden, daar droomt de 7-jarige Caroline van. In gedachten staat ze al voor de klas met een schoolbord vol letters. Maar Caroline is door haar ouders verlaten. Haar 78-jarige overgrootmoeder kan nauwelijks voor haar zorgen. Voor meisjes als Caroline is christelijk onderwijs onmisbaar. Dankzij uw gift krijgen zij onderwijs, horen over de Heere Jezus én hebben een toekomst. Misschien wel als juf...

Uw gift is welkom op
NL74 RABO 0335 3074 50
of via de QR code.

Stéphanos
www.stephanos.nl

Doneer
**4 kinder-
bijbels** voor
€ 25

of sponsor een
kind voor € 25
per maand

Vakantiewoning te huur aan
mooie dijk in Leerdam.
dijkhuisleerdam.nl

MfN-registermediator nodig?
vanweelden-mediation.nl | 0318-250105

De Vluchtheuvel
Christelijke psychosociale hulpverlening

Betrokken en vertrouwd!

Hulp bij levens- en gezinsvragen,
vanuit een christelijke identiteit.

hulpverlening | relatie & gezin
toerusting | mediation & coaching
schoolmaatschappelijk werk

www.stichtingdevluchtheuvel.nl • 0113-213098

AMSTERDAM WESTERKERK

D.V. ZATERDAG 13 DECEMBER

16.00 u. / Toegang gratis! - 15.15 u. Deuren open
Kerstconcert met Crescendo o.l.v. Louwe Kramer
Orgel: Pieter Heykoop - Med. Ds. A.A. Egas
Met prachtige samenzang!
Voor slechts € 6,- parkeren: kijk op: pieterheykoop.nl

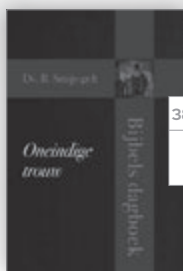
Carotenoid Complex (NeoLife): bouwt de weerstand op met 37% in slechts 20 dagen! De kracht van **113kg** rauwe groenten en fruit in één potje.
Nov-aanb. Kommie 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl

Hoeflon groeit, groei jij mee?
We zoeken een **Meewerkend Voorman** die meewerkt én het team ondersteunt op de assemblagelij, een **Junior Product Manager** die marktbehoeften vertaalt naar slimme productontwikkeling, een **HR-adviseur** die onze collega's en organisatie laat groeien en een **Area Sales Manager** die ons internationale dealernetwerk versterkt en nieuwe marktkansen benut. Kijk voor meer vacatures en bij interesse op werkenbijhoeflon.com

Oneindige trouw

Ds. B. Smijtegelt

Uit zijn nagelaten geschriften zijn 366 dagboekstukjes samengesteld.

384 pagina's

21,95

Bestel bij uw boekhandel of via debanier.nl

de banier
UITGEVERIJ

Wilt u ook **beschermd** zijn tegen vele **zondige verleidingen**? Koop dan een **SAFE Smartphone!** Voor uzelf en/of uw kind. Kijk op safesmartphone.nl of bel 06-31306933 (ma en wo van 19:30-21:00 uur).

Begrafenisonderneming
sinds 1982 — *de Jongh*

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravingen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar én beschikbaar

Waardenburg	0418 - 652 039
Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 6412 740
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838
Barendrecht	0180 - 628 908

Wij verzorgen geen crematies

info@begravenisondernemingdejongh.nl | www.begravenisondernemingdejongh.nl

lourens.

Voor maatwerk in

- zonwering
- kasten
- raambekleding
- vloeren
- traprenovatie

www.lourens.nu • 035-2121000

Bent u ook op zoek naar mooie **raambekleding**? Wij komen vrijblijvend bij u thuis adviseren! We nemen naast veel kleur en stofstalen ook jarenlange ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314 of kijk op wiltraamdecoratie.nl

Genieten van Hollandse gastvrijheid in een Duitse sfeer

Ons hotel beschikt over hotelkamers voor 2 personen tot volledige ingerichte appartementen tot 7 personen. Kom naar het mooiste plekje in het Sauerland.

Landhaus Forra
Tel.: +49 2975228

Heeft u iets te vieren?
Informeel naar de mogelijkheden

www.landhausforra.com

EBEN-EZER CHRISTIAN SCHOOL is inviting applications to fill full-time **elementary teachers, education assistants** and **secondary teacher/administrator** positions. We would be gladdened by inquiries and applications of individuals who are qualified, versatile and dedicated, but who also love the doctrine according to Godliness. For more information on these positions, please contact:
Mr. A. Verhoef
Telephone: (00)1-905-563-3077
Email: mr.verhoef@ecs.school.ca
Please send applications to the secretary of the School Board:
Mr. G. Brouwer
1372 Gregory Road N., St. Catharines, Ontario, L2R 6P9.
Telephone: (00)1-647-271-8984
Email: gerry@ecs.school.ca

**Netherlands Reformed Congregation
St. Catharines, Ontario, CANADA**

BAKKERIJ VAN HORSSSEN

Clubkas vullen?
Actie voor een goed doel?

Organiseer een doeltreffende verkoopactie met 1 of meerdere van onze heerlijke producten.

- Appelflappen – Puddingbroodjes – Ontbijtkoek in div. smaken
- Worstebrood – Oliebollen – Broodactie – of div. Artikelen voor verkoopdag
- Krentenbollen of krentenbroodactie – Vlaaien

Bel of mail naar Arthur van Horssen voor een voorstel!
06-13907612 en info@bakkerijvanhorssen.nl

AALST
WIJK & AALBURG
ZALTBOMMEL
NEDERHEMERT
0418-726806
info@bakkerijvanhorssen.nl

"Ik kan mijn eigen diensten kiezen, passend bij mijn gezin"

"Telkens als ik hier op Maasheim aan kom rijden, is het alsof ik in een dorpje kom. Met soortgelijke rijtjeshuizen zoals in de buurt. Wat ligt alles er mooi bij. Dan denk ik: wat hebben de bewoners het goed hier," vertelt Anita de Heer, begeleider van Maasheim. Ze is dan ook best trots - zegt ze zelf - dat ze bij Adullam "mag" werken.

Lees het hele verhaal op adullam.nu/anita

Ook werken als FlexTalent bij een locatie van Adullam? Kijk op adullam.nu/flextalent

goed dat je er bent

Adullam

leren | wonen | werken

IM VAN MANEN
kerkinterieurs

WWW.KERKINTERIEURS.NL

JOH.DEHEER
toetsen en meer, sinds 1898

UW ORGEL- ÉN PIANO SPECIALIST
www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47
3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611

Wij zoeken bij Elkekastopmaat een **meubelmaker/monteur (32-40 uur)** die het leuk vindt om zijn handen uit de mouwen te steken voor échte projecten. Geen lopende band, maar maatwerk dat past bij de klant én bij de ruimte. Je werkt in onze werkplaats in Barneveld én op locatie bij de klant thuis. Nieuwsgierig? Bel Johan op 06 46 48 14 92 of mail naar johan@elkekastopmaat.nl

AB STRESSENONRUSTDEBAAS.NL
Albert van den Berge

Je hoofd nooit stil? Vast in angst, stress en onrust? Doorbreek die cirkel met De Ontspanformule!

✓ Gratis online training
✓ Eerste stap naar rust en ontspanning
Gun jezelf die rust. Start nu!

tel. 06-25081102

Aansprekend **gezinsdagboek over David**. Voorwoord ds. J.J. Hoogerbrug. € 25. Na 1 dec. € 32,50. www.ramshoorn.nl

Kom werken bij Elim

Elim wil mensen dienen die kwetsbaar zijn vanwege hun hoge leeftijd. Dit doen we omdat we geloven dat het onze opdracht is onze naaste lief te hebben. Zo laten wij ons hart spreken.

We zoeken **verzorgenden IG, verpleegkundigen en helpenden** die hun hart willen laten spreken in de zorg. Mensen die geloven dat echte aandacht verschil maakt. Die vanuit hun geloof, met liefde en vakmanschap, willen bijdragen aan het dagelijks leven van onze bewoners.

Hier kun jij met jouw hart én handen het verschil maken.

Bekijk alle vacatures op:
Elim-barneveld.nl/vacatures

Kom werken bij Tharah

Bij Tharah bieden we mensen met een beperking een veilige plek waar geloof, aandacht en nabijheid centraal staan. Met een enthousiast team geven we zorg met hart en overtuiging.

We zoeken een **coördinator, begeleider wonen, begeleider nachtdiensten en begeleider (wonen en dagbesteding)** die hun hart willen laten spreken in de zorg. Mensen die geloven dat echte aandacht verschil maakt. Die vanuit hun geloof, met liefde en vakmanschap, willen bijdragen aan het dagelijks leven van onze cliënten.

Hier kun jij met jouw hart én handen het verschil maken.

Bekijk alle vacatures op:
Siloah.nl/vacatures/tharah

Welkom op onze **reformatische minicamping De Rusthoeve in Otterlo (Veluwe)**. Vanaf april zijn we weer geopend. Boek nu alvast uw vakantie! Er zijn ook 4 vaste staanplaatsen beschikbaar. 06-49496227
www.minicampingderusthoeve.nl

HART VOOR SPECIAAL

**DRINGENDE
OPROEP**

Heb jij een warm hart voor kinderen in het
Gespecialiseerd Onderwijs en word je onze collega?

LEERKRACHT SO GEDRAG

wekelijks minimaal 3 dagen lesgeven in de bovenbouw

Onze school biedt een passende leeromgeving voor
kinderen die extra ondersteuning en zorg nodig hebben.

Enthousiast? Laat van je horen en maak het verschil.

werkenbijrehoboth.nl

Rehoboth
Onderwijs en zorg

Op D.V. 18 december 2025 bestaat de
Julianaschool in Krabbendijke 100 jaar!

(Oud-) leerkrachten en (oud-) bestuursleden
VAN HARTE WELKOM OP ONZE REÛNIE!

Meer informatie zie onze website:
julianaschoollkrabbendijke.nl

Reünie

met het Woord op weg

**Koor- en samenzangavond
DV 6 december 2025**

Hervormde Kerk Yerseke
Soli Deo Gloria o.l.v. Jaap Kramer
Begeleiding: Jacob Schenk
Leiding: Ds. C. Sonneveld
Collecte: Joseba & Siloam
Aanvang: **19.30 uur** | Toegang 5 euro
Tot 12 jaar gratis

Bureau Mark.

Psychosociaal therapeut
mark@bureau-mark.nl

+31 (0)6 53 29 69 57
bureau-mark.nl

Certificering

NFG **IKZOEK HULP.NL** **Koepel NAP**

Ervaar rust tussen de Scheldes in Zeeland!
B&B De Bakkeet | Kijk voor beschikbaar-
heid op www.zeeuwsoefje.nl
Of neem contact op via 0621833003

Kom werken in de reformatorische zorg

Draag bij aan het werk van De Schutse!

Kom werken in een van deze openstaande functies:

- Kinderfysiotherapeut Kesteren
- Teamleider jeugd Achterberg
- (Persoonlijk) begeleider Kesteren
- Jeugd- en Gezinsprofessional Gelderland, Zuid-Holland, Zeeland
- Begeleider Nachtdienst Kesteren

Wil je meer informatie of solliciteren? Neem contact op met Mirjam via werkenbij@deschutse.nl of 06- 39 36 75 89.

De Schutse
zorg wilt er echt toe doen

Scan voor
meer info.

Bekijk onze
**KERST
MATERIALEN**

EVGG

evgg.nl/kerst

BROUWER
PSYCHOLOGEN

Psychologische hulp voor kinderen en volwassenen

Brouwer Psychologen geeft hulp aan
kinderen, jongeren en volwassenen bij
psychische klachten en in moeilijke situaties.
Dat doen we vanuit onze christelijke identiteit,
al ruim 30 jaar. Wij bieden o.a.:

- behandeling en begeleiding
- psychologisch onderzoek

Dit doen we ook voor mensen met een
verstandelijke beperking.

Kijk op www.brouwerpsychologen.nl.
Of bel **0180 - 426955**

Ridderkerk, Barneveld, Geldermalsen
en Apeldoorn

**Bent u op zoek naar een PGB-
logeeradresje** voor uw (meervoudig)
gehandicapte kind, **omg. B'veld**, met
de warmte van een gezin, ruimte en
dieren? logeeradresje@outlook.com

Onderzoek naar kleinschalige woonvorm in Beekbergen

Deze locatie is bedoeld voor (jong)volwassenen met een (lichte) verstandelijke beperking. Voor wie op zoek is naar rust, structuur en nabijheid.

- Verwachte start bij voldoende aanmelding: zomer 2026;
- Locatie in optie: naast het kerkgebouw van de GG in Beekbergen;
- Wij bieden ruime studios, gezamenlijke woonruimtes in een prikkelarme omgeving, 24/7 begeleiding.

Betrokken, warm, en nabij zijn de sleutelwoorden

Geïnteresseerd? Bel dan 06-51 38 74 46 of 06-23 20 66 05

DE KOSTUUMSPECIALIST

De grootste in ambtskostuums, zakelijke (maat)pakken én trouwkostuums. We adviseren u graag persoonlijk (desgewenst op afspraak), van harte welkom!

Bergambacht | Veenendaal | speksnijder.nl

SPEKSNIJDER

mode met aandacht

Praktijk den Uijl

- ♥ HULPVERLENING
- ♥ COACHING
- ♥ TRAINING
- ♥ TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Lunteren | Yerseke
T 06 34 13 30 13 E info@praktikdenuijl.nl
I www.praktikdenuijl.nl

Veelal (gedeeltelijk) vergoed door ziektekostenverzekeraars

Catharijnekkerk Heusden
Burchtstraat 2, 5256 EB Heusden

OP WED NAAR KERST

Ardin van Herwijnen | Orgel
Anna-Maureen Geleijne | Piano
Samenzang & instrumentale muziek

D.V. MAANDAG 19.30 UUR **22** DECEMBER 2025

Algehele leiding door ds. C. Sonneveld
Collecte voor Stichting Joseba
Entree: volwassenen €5,- & kinderen t/m 12 jaar €2,-
Gratis koffie, thee & lekkers tijdens de pauze!
Ticketverkoop via www.naarketconcert.nl

Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten
Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. B. Labee
Redactoren: J. van 't Hul, W.G. Hulsman,
ds. G.W.S. Mulder
Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers, boeken ter recensie en vragen voor de rubriek 'Vraag en antwoord' naar:

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-513597
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E redactie@desaambinder.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop, Alblasserdam:

Ohmweg 31, 2952 BD Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandag-morgen 9 uur.

Advertenties € 1,95 per mm.
Familieberichten € 0,50 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie**Adreswijzigingen enz. aan:**

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden:

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen:

voor Nederland: € 15,50 per halfjaar
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor: Canada: \$ 165,
USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika:

A.C. Kieboom
12093 Sprinkle Road
Vicksburg, MI 49097
T 001 269 720 3533
E saambinder.noordamerika@gmail.com

Enkele handige websites**Gereformeerde Gemeenten:**

Algemeen: www.gergeminfo.nl
(doorklikken naar diverse deputaatschappen)
De Saambinder: www.desaambinder.nl
Adviesplein gemeente en gezin:
www.gemeenteengezin.nl
Studenten: www.studentengergem.nl
Jeugdbond: www.jbgg.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Mensen met een leesbeperking kunnen door middel van een abonnement van de Christelijke Bibliotheek voor blinden en slechtzienden (cbb.nl) wekelijks De Saambinder lezen.

77

Zorg

Het kan zijn dat jij
in jouw leven te maken hebt
met zorg. Of je ontvangt
zorg. Of je bent van plan in
de zorg te gaan werken.

Een dominee in de gevangenis

Voor eeuwig Thuis

Het is woensdagavond 21 oktober 1863. In de ziekenkamer van ds. Ledeboer heerst een vredige stilte. Hoe is het mogelijk. Dominee is zo ziek, en toch zo rustig! Eigenlijk heeft hij, sinds hij acht weken geleden thuis mocht komen, geen geestelijke benauwdheid meer gehad. Wat heeft hij nog veel mogen getuigen en waarschuwen. Maar nadat gisteren z'n broer uit Rotterdam vertrokken is, gaat het zienderogen achteruit met hem. Bezorgd kijken de vrienden elkaar aan. Ze voelen dat het einde nadert. Opeens zegt ds. Ledeboer: 'Het is tóch of ik ga sterven!' Meteen zakt hij weer weg. Het is of hij zijn bewustzijn verliest. Maar even later vraagt hij met een gebroken stem: 'Lees nog eens Psalm 103 én Psalm 118. Bij het licht van de olielamp leest een van de ouderlingen eerbiedig de beide psalmen. O, wat straalt er een vrede van het gezicht van ds. Ledeboer. Zachtjes fluistert hij even later: 'Zing... Psalm... 25... vers 7. Ontroerd zingen de vrienden zijn lievelingsvers:

*De verborgenheid des Heeren
Is den mens geopenbaard,
Die God vreest en houdt in ere,
En Zijn verbond wel bewaart.
Mijn hart ende mijn gemoed
Op den Heer' hen alleen zetten;
Want Hij maakt vrij mijnen voet
Uit al der godd'lozen netten.*

Om tien uur klinkt het uit de bedstee: 'Amen, Halleluja! Amen, Halleluja!' Nog één zucht, en ds. Ledeboer blaast zijn laatste adem uit. Vijfenvijftig jaar heeft hij op deze aarde rond gezworven. Nu is hij voor eeuwig Thuis!

Op maandag 26 oktober wordt zijn lichaam naar de laatste rustplaats gebracht. Hij krijgt een plaatsje naast de Hervormde Kerk van Benthuisen. De kerk, waarbinnen hij zoveel verdriet heeft geleden, en die hij ondanks alles tóch zo liefhad... ♦

► slot

Misschien zijn er gezins- of familieleden die zorg nodig hebben omdat ze te maken hebben met een lichamelijke beperking. Wellicht dat jij op school het moeilijk vindt om dingen te leren of met andere leerlingen om te gaan. Hoe mooi is het dan dat er op school zorg en aandacht voor jou is om je hierbij te helpen.

Het is één van de opdrachten die de Heere Zelf in de Bijbel gegeven heeft om zorg te dragen voor anderen. Hart en oog voor de ander te hebben. Daar kan iedereen zijn bijdrage aan leveren.

Wat nu zo wonderlijk is, dat de Heere de opdracht die Hij aan ons geeft ook Zelf ter hand neemt. Hij draagt ook zorg voor ons. Petrus schrijft daarover: 'Want Hij zorgt voor u' (1 Petr. 5:7b). Je zou het ook mogen lezen als: Ik ben bé-zorgd om u! Wat een bewogenheid vanuit de Heere voor ons mensen. In dat licht moet je alle dagelijkse zegen zien die je van Hem krijgt.

Maar het is nog rijker en dieper. In de Nederlandse Geloofsbelijdenis (artikel 3) staat dat de Heere een bijzondere zorg voor ons mensen draagt. Waar deze zorg uit bestaat? Hij draagt zorg voor onze zaligheid! Hoe Hij dat doet? Artikel 3 geeft het antwoord: door ons Zijn Woord te geven. Hij heeft dat op schrift gezet, zodat wij het lezen kunnen. Lees je het? Onderzoek je het? Neem je Zijn raad ter harte? Het zijn woorden der zaligheid (Hand. 10:22). Dit Woord bestaat in eeuwigheid en Zijn getrouwheid (Zijn bijzondere zorg) is van geslacht tot geslacht (Ps. 119:89-90). Wees geen zorgmijder! ♦

Lezen: Nederlandse Geloofsbelijdenis, artikel 3

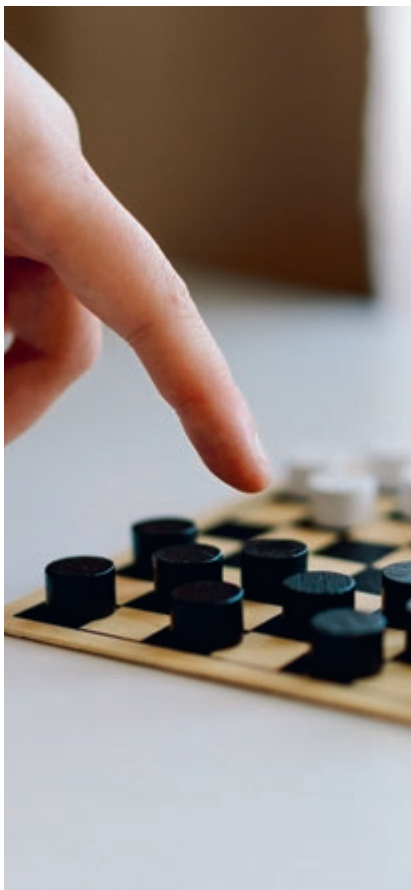
► De Heere geeft ons Zijn Woord.

Vraag en antwoord

door
ds. Labee

Een spelletje spelen (2)

*Hoe moeten we denken over
het oude spel 'kaarten'?*

Waarschuwing

Al vanaf het begin van onze jaartelling zijn diverse kaartspelen met allerlei afbeeldingen en spelregels bij meerdere volkeren bekend: Egyptenaren, Arabieren, Hindoes, Chinezen. Vanaf 1300 na Christus zijn ze ook in Europa aanwijsbaar en wel in vormen die duidelijk verwant (of zelfs gelijk zijn aan) ons huidige kaartspel. De figuren stellen hoger en lager geplaatste personen voor uit de oude samenleving: heer (koning), vrouw (koningin), aas (godheid), boer en vervolgens de nummers (de grote massa).

Wijlen ds. J. Veenendaal (1945-2010) is destijds gaan onderzoeken waar dit oude spel 'kaarten' vandaan kwam en zijn conclusie was schokkend: 'Het kaartspel is het prentenboek van de duivel'. Waarschijnlijk zijn de gebruikelijke speelkaarten ontworpen in het jaar 1392 voor persoonlijk gebruik van koning Karel II in Frankrijk. Deze koning wordt in de geschiedenis 'zwakzinnig' of 'geestesziek' genoemd. De ontwerper van de kaarten was een zeer goddeloos man, die spotte met God en Zijn gebod. Voor zijn boze spel koos hij bijbelse figuren. De koning stelde de duivel voor. De vrouw was Maria, de moeder van Jezus. Zo maakte hij de Heere Jezus tot de zoon van satan en Maria. De harten en ruiten stelden het bloed van de Heere Jezus voor. De joker was dan de Heere Jezus Zelf. De schoppen en klaveren betekenden de vervolging en de vernietiging van de heiligen. Zijn verachting voor de tien geboden legde hij vast in de 'tientallen', die in de kaarten zijn.

Vanouds is in gereformeerde kringen het kaartspel afgewezen en dat wel op vele gronden. Allereerst zijn de afbeeldingen op de kaarten vaak allesbehalve stichtelijk. Verder werd en wordt er vaak om geld gespeeld. De deelnemers leggen samen geld in, en de winnaar

gaat met de pot naar huis. Zeker in vorige eeuwen met werkelijke armoede zijn hierdoor schrijnende situaties ontstaan. Maar tot op de dag van vandaag komen deze dingen voor. Als derde wijzen we erop dat het kaartspel vaak is gespeeld in volksgelegenheden als cafés en kroegen. Het spel heeft er een associatie van oppervlakkigheid, leegloperij en zelfs dronkenschap aan overgehouden.

Bewaring

Onmetelijk slim is satan in het uitdenken van manieren, ook in allerlei spelletjes, waardoor hij onze gedachten afhoudt van de allernoodzakelijkste zaken in leven en sterven. Door allerlei vermaak wil hij ons in de dodelijke rust van de zonde en de zondedienst houden. Maar de Heere beware ons en onze kinderen voor het meedoen aan zulke spelletjes en het 'ingewikkeld' worden in de strikken van de duivel.

We lazen eens van een Chinese christen die een lange reis per trein in zijn grote land maakte. In de coupé waar een plaatsje was, trof de man drie mensen aan, die geen christen waren en onderweg wilden gaan kaarten. Omdat zij een vierde man nodig hadden, vroegen zij deze reiziger mee te doen. Maar deze weigerde en sprak dat hij geen spelbreker wilde zijn maar beslist niet mee kon doen. De drie mannen lieten onmiddellijk weten dat ze hem het spel wel wilden leren. Maar de afwijzing was nog sterker: 'Nee, het spijt mij, ik kan niet meedoen, want ik heb mijn handen niet meegebracht'. Toen ze hem en zijn handen verbaasd bekeken, klonk het wonderlijke antwoord: 'Deze handen zijn niet van mij, maar van Christus'.

Lezer(es), hebt u ook zulke handen? ♦

► Heb jij/hebt u ook een vraag?

Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder. Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.